

INFORMĀCIJAS PIEEJAMĪBA VIEGLAJĀ VALODĀ: LATVIJAS SITUĀCIJAS IZPĒTE

Katram cilvēkam ir tiesības lasīt un saprast uzrakstīto informāciju. Taču bieži vien cilvēki saskarsmē ar valsts pārvaldi, publisku pakalpojumu sniedzējiem vai medijiem sastopas ar sarežģītu un samezglotu valodu, kuru ir grūti, pat neiespējami saprast. Īpaši aktuāla šī problēma ir cilvēkiem ar lasīšanas grūtībām vai īpašām vajadzībām, kuriem iespēja saprast šo informāciju ir liegta.

Vieglā valoda un informācijas pieejamība ir demokrātiskas dabas jautājums – lai cilvēks varētu īstenot savas tiesības, viņam ir jābūt labi informētam. Daudziem cilvēkiem būtu iespēja dzīvot patstāvīgu dzīvi, ja vien viņiem būtu izskaidrota informācija par ikdienas norisēm – aktuālo sabiedrībā, tiesībām, pakalpojumiem utt.

Lai palīdzētu cilvēkiem ar lasīšanas grūtībām, pasaulē jau gandrīz 50 gadus izmanto vieglo valodu – īpašu valodas veidu, ar kuru informācija tiek pasniegta tā, lai to būtu viegli saprast pēc iespējas plašākam cilvēku lokam dažādos vecuma posmos. Daži no vieglās valodas pamatprincipiem ir īsi teikumi, vienkārši vārdi, izvairīšanās no svešvārdiem un sarežģītām valodas konstrukcijām. Pastāv vairākas vadlīnijas, kurās aprakstīti ieteikumi darbā ar vieglās valodas tekstiem (Inclusion Europe, 2009; IFLA, 2010; Accessible Information Working Group, 2011).

Diemžēl patlaban Latvijā ir ļoti maz speciālistu, kas nodarbojas ar informācijas tulkošanu vieglajā valodā. Par vieglo valodu sabiedrībā iestājas organizācija “Vieglās valodas aģentūra”, taču vēl ir tāls ceļš ejams, lai Latvijā vieglā valoda būtu nodrošināta visās dzīves sfērās. Šajā rakstā tiek pētīts, kāda ir pašreizējā situācija ar pieejamību un vieglo valodu Latvijas tīmekļa vietnēs.

Raksta autore vēlējās noskaidrot, cik pieejamas ir tīmekļa vietnes un vai tās atbilst neseno pieņemtajai ES direktīvai (Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva (ES) 2016/2102) un Inclusion Europe izstrādātajām vadlīnijām (Inclusion Europe, 2009) par mājas lapu pieejamību. Turklāt tika pētītas arī konkrētas nepilnības, kuras vajadzētu labot, un analizēts, kāda veida tīmekļa vietnēs šīs problēmas tika sastaptas.

Dati par mājas lapām tika ievākti 2017. gada janvārī. Kopā tika apskatītas 124 tīmekļa vietnes. Tās tika izvēlētas, pamatojoties uz iepriekš minēto ES direktīvu, kurā noteikts, ka pieejamām jābūt publiskā sektora struktūru tīmekļa vietnēm, kā arī privātām vienībām, kas piedāvā publiskus pakalpojumus. Analizētas tika Latvijas valsts iestāžu un padotības iestāžu

mājas lapas, kā arī publisko pakalpojumu sniedzēju tīmekļa vietnes. 1. tabulā redzams visu apskatīto mājas lapu sadalījums pa kategorijām.

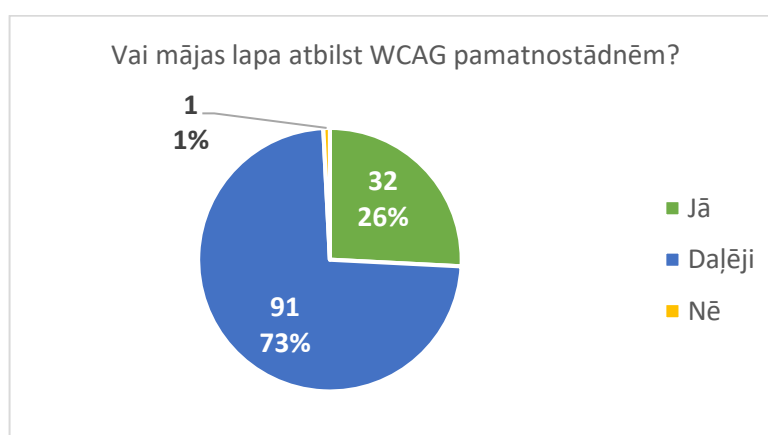
1. tabula

Tīmekļa vietņu sadalījums pa kategorijām

Kategorija	Skaitis	Procentuālais sadalījums
Iestādes	101	81,5%
Muzeji un bibliotēkas	13	10,5%
Publiskie pakalpojumi	10	8,1%
Kopā:	124	100%

Pirmais jautājums, kas tika pētīts, ir – **vai mājas lapas atbilst ES direktīvai par tīmekļa vietņu pieejamību**. Direktīvā noteiktās prasības tīmekļa vietnēm balstās uz Globālā tīmekļa konsorcijs izstrādātajām Pamatnostādnēm par satura pieejamību internetā (WCAG) – mājas lapām ir jābūt uztveramām, darbināmām, saprotamām un robustām. Šie kritēriji ir salīdzinoši plaši, un padziļināta tehniska analīze neatbilst raksta mērķiem, tādēļ raksta autore, pētot tīmekļa vietnes, koncentrējas uz šim pētījumam būtiskiem aspektiem. Autore vadās pēc uz lietotāju orientētiem kritērijiem, kas saskan ar WCAG pamatnostādnēm – piemēram, vai mājas lapā var mainīt teksta izmēru un vai lapas struktūra ir viegli saprotama. Rezultāti apkopoti 1. attēlā. WCAG pamatnostādnēm pilnībā atbilst 32 jeb 26% no visām tīmekļa vietnēm, tai skaitā 29 iestāžu lapas, 1 muzeju un bibliotēku lapa un 2 publisko pakalpojumu lapas. Ja mājas lapā

1. attēls. Mājas lapu atbilstība WCAG pamatnostādnēm

tika ievērota viena vai divas nepilnības, piemēram, pārāk mazs teksta izmērs, tika uzskatīts, ka tā daļēji atbilst WCAG pamatnostādnēm. Šādas tīmekļa vietnes veido lielāko daļu – 73% no kopējā skaita daļēji atbilst prasībām. No 91 tīmekļa vietnes, kas daļēji atbilst prasībām, 72 ir iestāžu lapas, 11 – muzeju un bibliotēku lapas un 8 – publisko pakalpojumu lapas. Ja tīmekļa vietnē tika pamanītas trīs vai vairāk nepilnības, tika uzskatīts, ka tā neatbilst WCAG

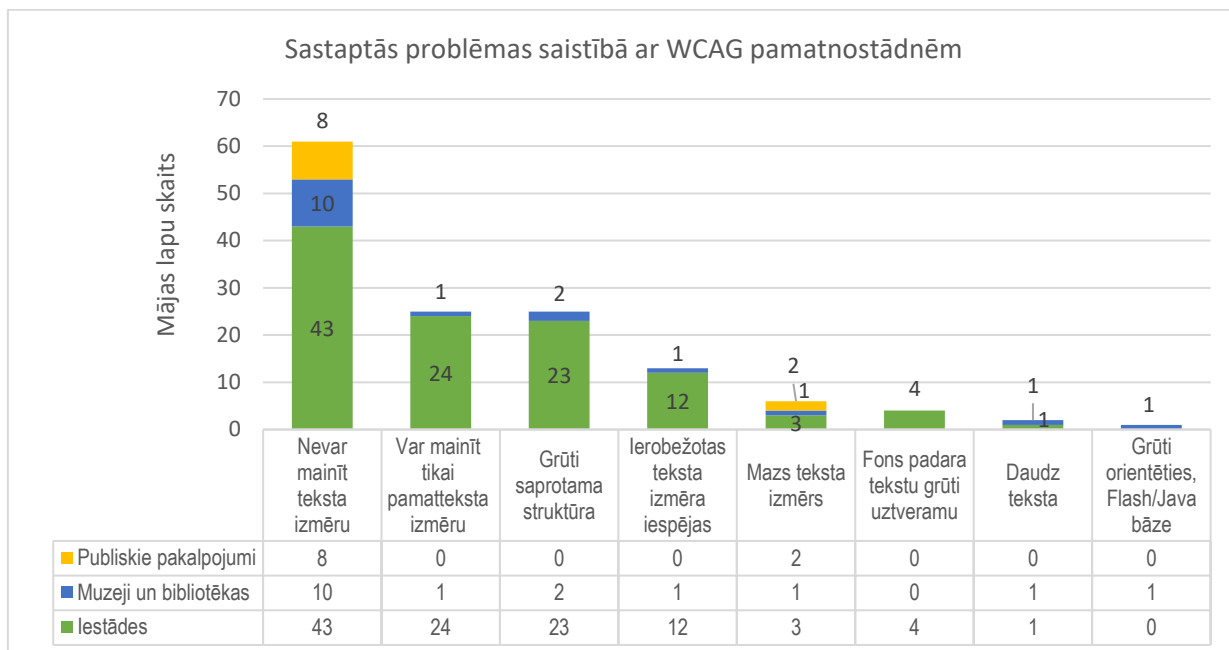
pamatnostādnēm. Šāda lapa ir tikai viena, un tā pieder Rīgas vēstures un kuģniecības muzejam. Konkrētajā gadījumā lapa ir izstrādāta uz *Flash/Java* bāzes, tajā ir daudz animāciju, kas padara lapu interesantu, taču pieejamības ziņā apgrūtina saprast lapas struktūru un orientēties vietnē, turklāt nav iespējas mainīt teksta izmēru.

Kopumā var spriest, ka situācija nav iepriecinoša, jo tikai aptuveni ceturtdaļa no tīmekļa vietnēm pilnībā atbilst WCAG pamatnostādnēm par satura pieejamību internetā. Lielākajā daļā tīmekļa vietņu (73%) tika konstatēts viens vai divi trūkumi pieejamības ziņā. Tas liecina par to, ka cilvēkiem ar informācijas uztveres traucējumiem ir grūtības uztvert šo lapu saturu. Kā redzams analizētajos datos, 11 no 13 muzeju un bibliotēku tīmekļa vietnēm un 8 no 10 publisko pakalpojumu lapām daļēji atbilst WCAG prasībām. Autore uzskata, ka tieši šo lapu pieejamībai jāpievērš vislielākā uzmanība, jo tās ir cieši saistītas ar cilvēku ikdienu, izglītību un pamatvajadzībām. Lai cilvēks spētu dzīvot patstāvīgu dzīvi, ir nepieciešams, ka arī informācija par ikdienišķiem pakalpojumiem kā siltums, elektrība, transports vai veselības aprūpe būtu nodrošināta pieejamā veidā. Turklāt, lai cilvēks būtu pilnvērtīga sabiedrības daļa, neatsverama loma ir izglītībai – tieši bibliotēku un muzeju lapas ir svarīgi piemērot visu cilvēku vajadzībām.

Nākamais jautājums, ko autore vēlējās noskaidrot, ir – **kādi ir galvenie trūkumi mājas lapās saistībā ar WCAG prasībām** par tīmekļa vietņu pieejamību. Katrai mājas lapai sarakstā tika atzīmēta viena vai vairākas nepilnības, kas apgrūtina uztvert tās saturu. Ja tīmekļa vietnei nebija trūkumu, šī vietne tika uzskatīta par pilnībā atbilstošu prasībām. Rezultāti par biežāk sastopamajām problēmām redzami 2. attēlā. Visbiežāk konstatētais trūkums ir tāds, ka tīmekļa vietnē nav iespējas mainīt teksta izmēru. Šī problēma skar 61 tīmekļa vietni (43% no visām mājas lapām), tai skaitā 43 iestāžu lapas, 10 – muzeju un bibliotēku un 8 pakalpojumu sniedzēju lapas. Otra izplatītākā problēma ir tāda, ka ir iespēja mainīt tikai pamatteksta izmēru. Tas nozīmē, ka, mainot teksta izmēru, palielinās tikai pamatteksts, bet sadaļu virsraksti un citi teksta elementi paliek nemainīgi, tādējādi tiek apgrūtināta to uztvere. Šis trūkums sastopams 25 mājas lapās (20% no visām tīmekļa vietnēm), tai skaitā 24 iestāžu lapās un 1 muzeju un bibliotēku lapā. Trešais biežāk konstatētais trūkums ir tas, ka lapai ir sarežģīta struktūra. Ar grūti saprotamu šeit tiek pieņemts tas, ka lapā ir daudz sadaļu un apakšsadaļu, un ir sarežģīti atrast vajadzīgo informāciju. Šī problēma skar 25 lapas (20% no visām tīmekļa vietnēm), tai skaitā 23 iestāžu lapas un 2 muzeju un bibliotēku lapas. Ceturtā nepilnība ir tāda, ka tīmekļa vietnē ir ierobežotas teksta izmēra iespējas. Tas nozīmē, ka ir norādīta iespēja mainīt teksta izmēru, taču pastāv tikai divi vai trīs iespējamie izmēra varianti, kas ne vienmēr palīdz padarīt informāciju pilnībā uztveramu. Šī nepilnība sastopama 13 tīmekļa vietnēs (10% no visām mājas lapām), tai skaitā 12 iestāžu un 1 muzeju un bibliotēku lapā. Pārējās biežāk sastaptās problēmas ir pārāk mazs teksta izmērs (ko lietotājam nav iespējas mainīt), nepiemērots fons, kas apgrūtina uztvert

tekstu, pārāk daudz teksta vienā lapā un grūtības orientēties lapā, jo tā izstrādāta uz *Flash/Java* bāzes, līdz ar to lapā ir daudz animāciju un mainīgu elementu.

2. attēls. Sastaptās problēmas mājas lapās saistībā ar WCAG pamatnostādņēm

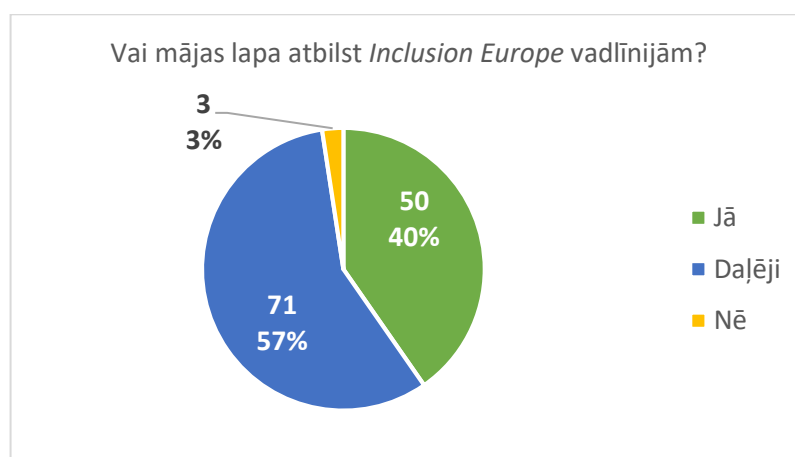
Atsevišķi analizējot datus par muzeju un bibliotēku tīmekļa vietnēm, var spriest, ka izteiktākā nepilnība ir tā, ka nav iespējas mainīt teksta izmēru – 10 no 13 lapām konstatēts šis trūkums. Teksta izmēra mainīšanas iespēja ir būtiska tieši šāda veida tīmekļa vietnēs, jo muzeju un bibliotēku apmeklētība ir cieši saistīta ar izglītību, interesēm un personības attīstību. Pieejama informācija, piemēram, par to, kā nokļūt līdz muzejam, ir viens no motivatoriem, kas iedrošinātu cilvēkus ar invaliditāti apmeklēt šīs vietas. Savukārt publisko pakalpojumu lapās konstatētas tikai divu veidu nepilnības – nav iespējas mainīt teksta izmēru un pēc noklusējuma teksta izmērs ir pārāk mazs.

Kopumā var secināt, ka vairums no sastaptajām problēmām ir saistītas tieši ar tekstu – izmēra iespējām vai teksta daudzumu lapā. Daudzās tīmekļa vietnēs iespējas mainīt teksta izmēru nemaz nepastāv, un vairākās lapās šīs iespējas ir ierobežotas. Autore uzskata, ka, sadarbojoties ar tīmekļa vietņu izstrādātājiem, teksta izmēra problēmu var salīdzinoši viegli atrisināt, jo tā sevī ietver tikai tehniska rakstura izmaiņas. Tas pats attiecas uz nepiemēroto fonu, kas vizuāli traucē uztvert tekstu. Nedaudz laukietilpīgāk būtu izlabot sarežģīto mājas lapu struktūru, kas ir trešā biežāk sastopamā nepilnība – šajā gadījumā ir nepieciešams pārplānot un pārstrukturēt lapas saturu tā, lai informācija būtu vieglāk atrodamā un uztverama. Iespējams, ka minētās problēmas ir radušās, jo mājas lapu veidotāji nav bijuši pietiekoši informēti par

tīmekļa pieejamības prasībām. Var spriest, ka Latvijā kopumā ir jāveicina informētība par WCAG pamatnostādņēm un ES direktīvas prasībām, lai uzlabotu tīmekļa vietņu pieejamību.

Trešais jautājums, kas tika analizēts, ir – **vai mājas lapas atbilst organizācijas *Inclusion Europe* izstrādātajām vadlīnijām** par tīmekļa vietņu pieejamību. Atšķirībā no WCAG vadlīnijām, kuras balstītas uz to, lai mājas lapa būtu pieejama, piemēram, vājredzīgiem cilvēkiem vai cilvēkiem ar kustību traucējumiem, *Inclusion Europe* standarti ir paredzēti tieši cilvēkiem ar intelektuālo invaliditāti. Tādēļ šī pētījuma ietvaros tīmekļa vietnes tiek atsevišķi salīdzinātas ar abos standartos noteiktajām prasībām. Rezultāti par mājas lapu atbilstību *Inclusion Europe* vadlīnijām redzami 3. attēlā.

3. attēls. Mājas lapu atbilstība *Inclusion Europe* vadlīnijām

Pētījumā iegūtie dati liecina, ka *Inclusion Europe* vadlīnijām pilnībā atbilst 50 jeb 40% no visām apskatītajām tīmekļa vietnēm. Tajās ietilpst 41 iestāžu mājas lapa, 4 muzeju un bibliotēku lapas un 5 publisko pakalpojumu lapas. Ja tīmekļa vietnē tika konstatēta viena vai divas nepilnības, tika pieņemts, ka tā daļēji atbilst vadlīnijām. Šādas mājas lapas veido lielāko daļu – 57% no visām apskatītajām lapām. *Inclusion Europe* vadlīnijām daļēji atbilst 71 tīmekļa vietne, tai skaitā 58 iestāžu lapas, 8 – muzeju un bibliotēku un 5 – publisko pakalpojumu lapas. Ja tīmekļa vietnē bija trīs vai vairāk trūkumi, tā tika uzskatīta par neatbilstošu *Inclusion Europe* vadlīnijām. Šādas bija 3 mājas lapas, tai skaitā 2 iestāžu lapas un 1 muzeja lapa (jau pieminētais Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs). Visās trijās lapās nebija meklētāja, divās lapās navigācijas joslā bija vairāk par astoņām sadaļām, kā arī bija atrodami citi trūkumi, kas kopumā apgrūtināja uztvert informāciju.

Kopumā var secināt, ka situācija ar tīmekļa vietņu atbilstību *Inclusion Europe* vadlīnijām ir labāka nekā atbilstība WCAG pamatnostādņēm, jo pilnībā atbilstošas ir 40% no lapām, salīdzinot ar 26%, kas pilnībā atbilst WCAG prasībām. Tas nozīmē, ka apskatītās Latvijas tīmekļa vietnes ir vairāk pielāgotas cilvēkiem ar intelektuālo invaliditāti nekā cilvēkiem ar

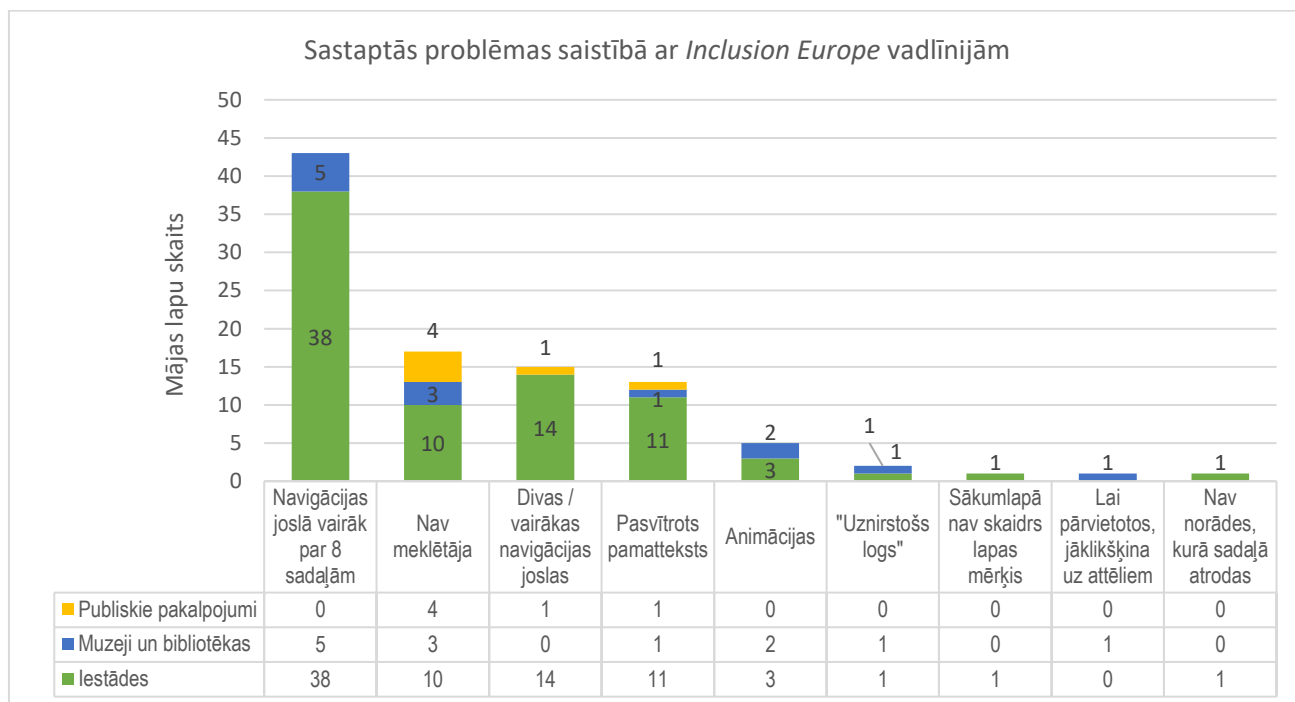
redzes un kustību traucējumiem. Līdzīgi kā analizē par atbilstību WCAG prasībām, arī saskaņā ar *Inclusion Europe* vadlīnijām redzams, ka salīdzinoši liela daļa muzeju un bibliotēku lapu – 8 no 13 – tikai daļēji atbilst prasībām. Šo tīmekļa vietņu pielāgošana uzskatāma par prioritāti, jo muzeji un bibliotēkas sniedz cilvēkiem iespējas izglītoties un paplašināt redzesloku, un tādējādi spēt patstāvīgi pieņemt lēmumus un dzīvot pilnvērtīgu dzīvi. Nedaudz labāka situācija ir ar publisko pakalpojumu tīmekļa vietnēm – puse no tām (5 no 10) pilnībā atbilst *Inclusion Europe* prasībām, un puse atbilst daļēji. Tas liecina par to, ka šajās lapās cilvēkiem ar intelektuālo invaliditāti ir salīdzinoši vieglāk atrast vajadzīgo informāciju par ikdienas pakalpojumiem kā siltums, elektrība, transports vai veselības aprūpe nekā cilvēkiem ar redzes traucējumiem. Tomēr kopumā var redzēt, ka lielākā daļa no tīmekļa vietnēm tikai daļēji atbilst *Inclusion Europe* vadlīnijām, un lai tiektos uz mērķi, kurā lielākā daļa lapu būtu pilnībā atbilstošas prasībām, tās ir nepieciešams uzlabot.

Lai to varētu izdarīt, tīmekļa vietnēs ir jānosaka **sastaptās problēmas saistībā ar *Inclusion Europe* prasībām**. Rezultāti redzami 4. attēlā. Pētījumā iegūtie dati liecina, ka visbiežāk sastopamais trūkums ir pārāk daudz sadaļu galvenajā navigācijas joslā. *Inclusion Europe* vadlīnijās ieteiktais sadaļu skaits ir astoņas, un vairākās lapās sadaļu skaits pārsniedz šo robežu. Minētā problēma konstatēta 43 jeb 35% no visām tīmekļa vietnēm, tai skaitā 38 iestāžu mājas lapās un 5 muzeju un bibliotēku lapās. Otrs izplatītākais trūkums ir tāds, ka lapā nav meklētāja, tādējādi krietni apgrūtinās vajadzīgās informācijas atrašana. Šāda nepilnība sastopama 17 jeb 14% no visām mājas lapām, tai skaitā 10 iestāžu lapās, 3 – muzeju un bibliotēku un 4 publisko pakalpojumu lapās. Trešā biežāk konstatētā problēma ir tāda, ka mājas lapā ir divas vai vairākas galvenās navigācijas joslas, tādējādi ir grūti saprast lapas struktūru. *Inclusion Europe* vadlīnijās noteikts, ka tīmekļa vietnē jābūt vienai galvenajai navigācijas joslai, un tajā nevajadzētu būt vairāk par astoņām sadaļām. Šī nepilnība manāma 15 jeb 12% no visām tīmekļa vietnēm, tai skaitā 14 iestāžu lapās un 1 publisko pakalpojumu lapā. Ceturtā galvenā problēma ir tāda, ka tiek pasvītrots pamatteksts, taču zem tā neatrodas saite uz citu lapu. Tā kā hipersaites parasti tekstā ir pasvītrotas, tas rada apmulsumu un grūtības orientēties lapā. Šis trūkums konstatēts 13 jeb 10% no visām mājas lapām, tai skaitā 11 iestāžu, 1 – muzeju un bibliotēku un 1 publisko pakalpojumu tīmekļa vietnē. Pārējās problēmas, kas tika ievērotas mājas lapās, ir šādas – lapās ir animācijas vai “uznirstoši logi”, kas rada apjukumu un apgrūtina uztvert informāciju, sākumlapā nav skaidri pateikts, par ko ir lapa, nav norādes, kurā lapas sadaļā lietotājs pašreiz atrodas, un ir nepieciešamība klikšķināt uz attēliem, lai pārvietotos pa lapu.

Atsevišķi apskatot datus par muzeju un bibliotēku tīmekļa vietnēm, var secināt, ka visbiežāk sastopamā problēma ir pārāk daudz sadaļu galvenajā navigācijas joslā. Otrs

izplatītākais trūkums ir tāds, ka nav meklētāja – interesanti, ka šī problēma vienlīdz manāma visās trīs tīmekļa vietņu kategorijās. Iespējams, mājas lapu veidotāji uzskata, ka informācija lapā ir pietiekoši viegli atrodamā, un šāds meklētājs nemaz nav vajadzīgs, taču tikpat lielā mērā ir ticams, ka tā ir izstrādātāju neuzmanības kļūda. Apskatot nepilnības publisko pakalpojumu lapās, redzams, ka pretēji kopējai tendencei šajās lapās gandrīz nav problēmu ar navigācijas joslām. Pastāv tikai viena izteikta problēma – jau pieminētais meklētāja trūkums.

4. attēls. Sastaptās problēmas mājas lapās saistībā ar *Inclusion Europe* vadlīnijām

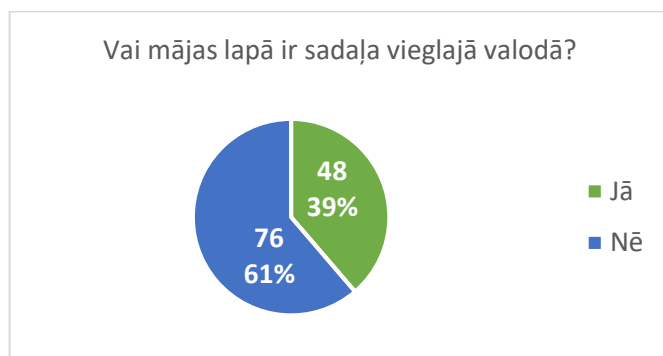

Kopumā var spriest, ka tīmekļa vietnēs pastāv četras galvenās problēmas – divas no tām saistītas ar navigācijas joslām un pārējās ar meklētāju un pasvītroto pamattekstu. Nepilnības ar meklētāju un pasvītroto pamattekstu var samērā viegli atrisināt, jo tās sevī ietver tikai tehniska rakstura izmaiņas. Savukārt, lai izlabotu trūkumus ar navigācijas joslām, ir nepieciešams pārplānot lapas saturu un citādi strukturēt informāciju. Tāpat kā ar WCAG vadlīnijām, ir stipri iespējams, ka problēmas saistībā ar *Inclusion Europe* prasībām pastāv, jo lapas veidotāji nav bijuši pietiekoši informēti par šāda veida ieteikumiem, lai mājas lapa būtu pieejama visiem. Tādēļ nepieciešams veicināt sabiedrības un tīmekļa vietņu izstrādātāju informētību par šīm prasībām un vadlīnijām.

Visbeidzot tika analizēts jautājums, **vai mājas lapās ir pieejama sadaļa vieglajā valodā.** *Inclusion Europe* vadlīnijās ir norādīts, ka gadījumos, ja viss tīmekļa vietnes saturs nav rakstīts vieglajā valodā, pirmajā lapā ir jābūt skaidri iezīmētai saitei uz visām viegli lasāmām lapām. Rezultāti apkopoti 5. attēlā. Pētījumā iegūtie dati rāda, ka 48 jeb 39% no visām tīmekļa vietnēm ir atrodamā sadaļa vieglajā valodā, savukārt 76 jeb 61% no visām mājas lapām šādas sadaļas

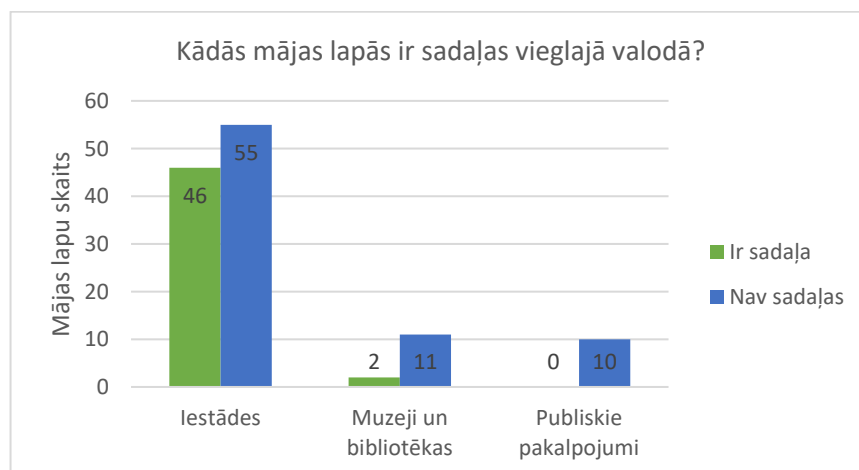
nav. Salīdzinot ar iepriekš analizētajiem datiem par tīmekļa vietņu atbilstību WCAG un *Inclusion Europe* vadlīnijām, šie rezultāti ir samērā līdzīgi. Ir apsveicams, ka 39% no mājas lapām ir sadaļa vieglajā valodā, taču, ņemot vērā, ka tīmekļa vietņu pieejamība ir kļuvusi ne tikai par vēlamu parādību, bet par prasību starptautiskā likumdošanā, patlaban šis rādītājs ir pārāk zems un ir jāturpina strādāt, lai lielākā skaitā lapu informācija būtu viegli lasāma.

5. attēls. Mājas lapu sadalījums pēc vieglās valodas sadaļas

Pēdējais tika analizēts jautājums par to, **kādās mājas lapās ir sadaļas vieglajā valodā**. Rezultāti ir redzami 6. attēlā. Visvairāk sadaļu vieglajā valodā bija atrodamas iestāžu tīmekļa vietnēs. Tās ir sadalītas gandrīz puse uz pusi – 46 jeb 45,5% no visām iestāžu lapām ir norādīta informācija vieglajā valodā. Pārsteidzoši ir rezultāti par muzeju un bibliotēku, kā arī pakalpojumu tīmekļa vietnēm – tajās teju nav atrodamas sadaļas vieglajā valodā. Tikai divās no 13 muzeju un bibliotēku lapām ir sadaļa vieglajā valodā, un pētītajās pakalpojumu lapās tādas nav vispār. Turklāt, apskatot divas minētās muzeju un bibliotēku tīmekļa vietnes tuvāk, atklājas, ka faktiski vieglās valodas sadaļa ir tikai vienā – Latvijas Nacionālās bibliotēkas mājas lapā. Otrā tīmekļa vietnē, kas pieder Latvijas Etnogrāfiskajam brīvdabas muzejam, pastāv sadaļa “Vieglā valoda”, taču, ieejot tajā, redzams, ka tā ir tukša.

6. attēls. Mājas lapu sadalījums pēc kategorijām un vieglās valodas sadaļas

Iegūtie dati liecina, ka vieglās valodas sadaļas ir atrodamas gandrīz tikai iestāžu mājas lapās. Iespējams, šī tendence skaidrojama ar to, ka viegli lasāmas sadaļas esamība noteikta MK noteikumos Nr.171 "Kārtība, kādā iestādes ievieto informāciju internetā" (2007), proti, iestādes "sadaļā "Viegli lasīt" [...] iekļauj īsu aprakstošu informāciju par iestādi un citu informāciju, ko iestāde uzskata par nepieciešamu". Tā kā muzeju, bibliotēku un publisko pakalpojumu mājas lapas šajos noteikumos nav minētas, to tīmekļa vietnēs nav atrodamas arī sadaļas vieglajā valodā, lai gan, iespējams, tieši šāda veida lapās viegli lasāma informācija būtu visvairāk nepieciešama.

Kopumā var secināt, ka vēl ir jāiegulda liels darbs, lai situācija ar tīmekļa vietņu pieejamību būtu atbilstoša starptautiskiem standartiem. Tikai aptuveni ceturtdaļa no apskatītajām mājas lapām pilnībā atbilst WCAG pamatnostādņēm, un lielākajā daļā tīmekļa vietņu tika konstatēts viens vai divi trūkumi pieejamības ziņā. Nedaudz labāka situācija ir ar atbilstību *Inclusion Europe* vadlīnijām – pilnībā atbilstošas ir 40% no lapām, salīdzinot ar 26%, kas pilnībā atbilst WCAG prasībām. Tas liecina, ka Latvijas tīmekļa vietnes ir vairāk pielāgotas cilvēkiem ar intelektuālo invaliditāti nekā cilvēkiem ar redzes un kustību traucējumiem. Vairums no sastaptajām problēmām ir saistītas ar tekstu – izmēra iespējām vai teksta daudzumu lapā. Saskaņā ar *Inclusion Europe* prasībām, galvenie trūkumi saistīti ar navigācijas joslām, meklētāju un pasvītrotu pamattekstu. Iespējams, ka šīs nepilnības ir radušās, jo mājas lapu veidotāji nav bijuši pietiekoši informēti par tīmekļa pieejamības prasībām. Mazāk nekā pusē tīmekļa vietņu ir sadaļa vieglajā valodā – patlaban šis rādītājs ir pārāk zems un ir jāturpina strādāt, lai lielākā skaitā lapu būtu pieejama viegli lasāma informācija. Rezultāti par muzeju, bibliotēku un pakalpojumu mājas lapām ir pārsteidzoši – tajās teju nav atrodamas sadaļas vieglajā valodā un lielākā daļa no šīm lapām tikai daļēji atbilst pieejamības prasībām. Lai uzlabotu tīmekļa vietņu pieejamību kopumā, Latvijā ir jāveicina sabiedrības informētība par ES direktīvas prasībām un WCAG pamatnostādņēm, kā arī *Inclusion Europe* vadlīnijām.

Izmantotie avoti:

1. Accessible Information Working Group (2011) *Make it Easy: A guide to preparing Easy to Read Information*. Galway: AIWG
2. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/2102 (2016. gada 26. oktobris) par publiskā sektora struktūru tīmekļvietņu un mobilo lietotņu piekļūstamību. Pieejams <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-LV/TXT/?uri=CELEX:32016L2102&from=EN> [Skatīts 22.02.2017.]
3. IFLA (2010) *Guidelines for easy-to-read materials*. Rev. by M. Nomura, G. S. Nielsen and B. Tronbacke. The Hague: IFLA Headquarters
4. Inclusion Europe (2009) *Informācija visiem: Eiropas standarti viegli lasāmas un saprotamas informācijas veidošanai*. Brisele: Inclusion Europe
5. Ministru kabinets (2007) Ministru kabineta noteikumi Nr.171 "Kārtība, kādā iestādes ievieto informāciju internetā". Pieejams <https://m.likumi.lv/doc.php?id=154198> [Skatīts 14.03.2017.]

6. World Wide Web Consortium (2008) Web Content Accessibility Guidelines 2.0. W3C Recommendation. Available from <http://www.w3.org/TR/WCAG20/> [Accessed 3 March 2017]